

Acarologische Aanteekeningen LXIII.

Vidia lineata nov. sp.

Nympha II hypopialis — 183 μ lang, 125 μ breed. Onderscheidt zich van *V. squamata* OUDMS. 1909 en *V. striata* VITZT. 1914 door het bezit van twee langere haartjes aan den achterrand, en van *V. undulata* OUDMS. 1905 door dat deze langere haartjes de buitenste zijn, niet de binnenste der 4 zich aldaar bevindende haartjes. Propodosoma flauw dwarsgestreept, hysterosoma flauw langsgestreept. Op *Megachile pilicrus* MOR., Bozen, VII, 1895, 1898, J. D. ALFKEN.

Tortonia fluctuata nov. sp.

Nympha II hypopialis. — 186 μ lang, 122 μ breed. Onderscheidt zich van *T. intermedius* OUDMS. 1902 o.a. door de volgende kenmerken: pooten I en II zijn langer; er is aan den achterrand een donkere keep; tarsi I en II hebben slechts 1 lancethaar, tarsi III geen een; de zuignaplaat is klein, telt 10 zuignapjes en steekt niet voorbij den achterrand. Op *Bombus proteus* GERST. var. *tricolor* ALFK., Bremen, 18, VI, 1902, J. D. ALFKEN.

Hypopi der groep *Anoeteae*.

In de Ent. Ber. v. 3, n. 62, p. 189, plaatste ik het genus *Lipstorpia* OUDMS. 1911 tusschen *Anoetus* en de overige genera der *Tyroglyphinae*.

Bezig met eene herziening der hypopi der *Tyroglyphinae*, zie ik, dat ik mij vergiste en dat het genus *Lipstorpia* in de groep der *Anoeteae* geplaatst moet worden. De hypopi hiervan kenmerken zich aldus:

Pooten III en IV slanker dan I en II; tarsi en tibiae III en IV lang en slank, niet duidelijk gescheiden”.

Zij worden verdeeld in:

1.	}	Zonder oogen	2
		Met oogen op het hysterosoma	3
2.	}	Alle pooten kort en eindigend in een klauwtje, waarvóór een lepelvormig haar; op coxae I en III geen nappen.	<i>Lipstorpia</i> OUDMS. 1911.
		Pooten slanker; poot IV eindigt steeds in een min of meer lang haar	<i>Anoetus</i> DUGÈS 1842.
3.		Slechts één genus <i>Bonomoia</i> OUDMS. 1911.	

Anoetus crassipes Oudms. 1912 en
brevimana Oudms. 1914.

Deze soorten bracht ik in de Ent. Ber. v. 4, n. 76, p. 73, ten onrechte in het genus *Lipstoria* OUDMS. 1911. Zij behooren er niet toe. Ik breng ze voorloopig weer in het genus *Anoetus* DUGES 1842.

Anoetus turcastanae nov. sp.

Nympha II *hypopialis*. — 165 μ . Het naast verwant aan *A. tropicus* OUDMS. 1911. Onderscheidt zich daarvan in de volgende kenmerken. Propodosoma met fraai ronden voorrand en vier iets langere borsteltjes; de troffelvormige kleefharen van tarsen I en II langer; bovendien nog een lancetvormig kleefhaar. Het sternum loopt door tot aan de genitaalopening; deze is tweemaal groter. — Op *Homalocopris tmolus* FISCH. Turkestan, 20, II, 1903, Dr. H. J. VETH.

Anoetus spinitarsus nov. sp.

Nympha II *hypopialis*. — Het naast verwant aan *A. lanceocrinus* OUDMS. 1914, daarvan te onderscheiden door de volgende kenmerken: is iets smaller; de voorrand van het propodosoma is golvend; het hysterosoma is eveneens grof poreus maar draagt in het centrum slechts 4 korte, achterwaarts gerichte lancetharen; tarsen I en II dorsaal met lepelhaar, ventraal met 4 flinke doorntjes. Op *Phanaeus* sp. (*Coprinae*), Zuid-Amerika, 20, II, 1903, Dr. H. J. VETH.

Acarinae (*Sarcoptinae*).

Het zal noodig zijn, alle soorten (of variëteiten) te herzien. Door de welwillendheid van Dr. D. G. UBBELS te Leiden ben ik in de gelegenheid 2 ♀♀ van de soort, die de „noir-museau“-schurft der schapen veroorzaakt, te bestudeeren. Eén individu is door dekglasdruk min of meer plat gedrukt en daardoor min of meer rond van omtrek geworden. Het tweede exemplaar is blijkbaar niet door dekglasdruk misvormd, niet rond, doch ovaal.

Bijna alle afbeeldingen van *Acarus siro* en verwanten zijn min of meer rond, en vertoonen daarbij zoowel details van de rug- als van de buikzijde; daaruit mogen wij wel besluiten, dat zulke afbeeldingen vervaardigd werden naar platgedrukte

en daardoor doorschijnend geworden exemplaren, of zelfs naar gemacereerde individuen!

In de werken over scabies worden meestal nauwkeurig maten gegeven. Ik heb bij het herzien mijner preparaten bemerkt, dat maten in zekeren zin onbetrouwbaar zijn, daar van dezelfde soort, op denzelfden gastheer gevonden ♀♀, of Nymphae, zeer aanzienlijke maatverschillen vertoonen, hetzij doordat zij werkelijk verschillend van maat zijn, hetzij doordat zij verschillend van maat worden, en dit weer of door echte groei (de maten der pooten, koppen, haren verschillen zelfs!) of door praegnantie.

De achterrug-staafborstels zijn bijna altijd spits geteekend; hun top is echter vischbek-puntig, zelfs bij *Acarus siro* L.!

Acarus L. 1758 (*Sarcoptes* LATR.).

Ter weerszijden van het gnathosoma bevindt zich een lancetvormig krom haar, dat over het gnathosoma heen gebogen is en er tegen aangedrukt is. Deze twee haren zijn dus te vergelijken met de nuchaalharen, die ik bij de *Tyroglyphinae* ontdekte. Al weer een teeken van verwantschap! Ik zag ze nog bij geen enkelen auteur afgebeeld.

Acarus siro L. 1758 (*Sarcoptes scabiei* L.).

Door de welwillendheid van Dr. W. H. A. VAN OS, Gencesheer-Directeur van het Gemeenteziekenhuis te Arnhem, ben ik in de gelegenheid eene Nympha II van de gewone schurftmijt nader te onderzoeken. In talrijke afgekrabde of afgeschoren „wratjes”, uit louter verhoorde epidermis bestaande, bevond zich slechts ééne scheef-gekrabde Nympha II. Ze is bijzonder klein, dus stellig juist uit de larvehuid tevoorschijn gekomen.

Nympha II. 252 μ lang, 166 μ breed, elliptisch; achterpooten II vertoont het lichaam slechts twee gebombeerde kussens; in het midden van het laatste kussen is het lichaam het breedst. Achter dit kussen een flauwe inham, bezet met twee iets naar voren gerichte krom-konische doorschijnende wratten. Het achterste paar der 4 dorsale palpharen is uiterst kort en konisch. Merkwaardig is, dat de beide staafvormige vertikaalhaartjes op een brilvormig schildje staan. Voorrugschild trapezoidaal, $\pm 2\frac{1}{2} \times$ breder dan lang,

achter iets minder breed dan voor, slecht begrensd, doch, daar het grootendeels fijn gestippeld en licht okerkleurig is, valt het terstond in het oog; vóór-mediaan met één paar kleine subcutane chitinerigetjes (MÉGNIN teekent ze uitwendig). Ter zijde van dit schildje de 2 lange voorrugharen. Daarachter de 6 voorrugborstels kort-staafvormig, distaal afgerond (één van de 6 distaal vischbekvormig!). De 14 achterrugborstels staafvormig met vischbekvormig einde; ze staan veel dichter bij elkaar dan bij *caprae* MÜLL. De rugwratten zijn meer dan hun eigen lengte van elkaar verwijderd, de geheele achterhelft van den rug innemend; zij laten echter twee dwarsgeplooiden ruimten vrij, nl. ééne vóór het voorste paar der 14 achterrugstaven, en ééne tusschen de twee symmetrische zeventallen daarvan; zij zijn rond van basis, konisch, bijna alle even groot. Achter de voorste rij van deze wratten zijn 3 halfbolvormige: $\smile \smile \smile$ wratten. Anus geheel ventraal, den achterrand rakend, vandaar dat deze mediaan een kartel vertoont.

Acarus caprae MÜLL. 1853.

Het tweede exemplaar der mij door Dr. D. G. UBBELS toegezondene (zie hierboven p. 392) weekte ik voor alle zekerheid nog 24 uren lang in $\frac{1}{2}$ 0/0 kali causticum. Het is een ♀, zonder eenigszins ontwikkelde eieren, dus een, dat blijkbaar zooeven de nympa-nubilis-huid verlaten had, niet praegnant.

De soort werd het eerst door MÜLLER in 1853 beschreven (in Viert. Vet. med. Wien v. 3), later door ZÜRN (Über Milben, 1877, p. 12, f. 7) teruggevonden.

Zij verschilt nog al van *Acarus siro* L., maar heeft veel gemeen met *Acarus equi*, *suis*, en *hydrochoeri*, met welke 4 soorten ik haar kon vergelijken. Echter zijn al mijne exemplaren der genoemde soorten bijna rond, deels omdat zij platgedrukt zijn, deels omdat zij praegnant zijn.

F e m i n a. 388 μ lang, 276 μ breed, elliptisch; achterpooten II een naar buiten gerichte stompe hoek; daar achter twee naar buiten gerichte kussens; in het midden van het laatste kussen is 't lichaam het breedst. Achter dit kussen een tamelijk diepe inham, bezet met konische, doorschijnende

wratten. De 2 paar dorsale palpharen even lang. Voorrugschild trapezoidaal, bijna driemaal breeder dan lang, achter aanzienlijk minder breed dan voor; vóór mediaan met twee paar kleine putjes. Ter zijde van dit schildje de twee lange voorrugharen. De zes voorrugborstels eikelvormig; de 14 achterrugborstels staafvormig, met vischbekvormig einde. De rugwratten zijn meer dan hun eigen breedte van elkander verwijderd, gelijkmatig verspreid, geen open ruimte tusschen zich latend (wèl bij *A. siro* L.), rond van basis, konisch, bijna alle even groot, betrekkelijk klein. Anus geheel dorsaal, den achterrand rakend (bij *A. siro* L. ventraal!).

Acarus equi Gerl. 1857.

GROS in Bull. Soc. Imp. Nat. Mosc. v. 18, 1845, p. 409 kent reeds „le sarcopte du cheval”.

Acarus cuniculi Neum. 1892.

GROS in Bull. Soc. Imp. Nat. Mosc. v. 18, 1845, p. 409, kent reeds de schurftmijt van *Lepus europaeus*: „Il était couvert de pustules galeux.... Dans le sillon.... je vis remuer l'acare qui, à la loupe, n'était pas beaucoup différent du sarcopte du cheval.

Ook op p. 411, bij een andere haas: „A la hauteur de la 5e paire de mamelles étaient 5 ou 6 pustules acariens.

Analges Nitzsch 1818.

In de beschrijvingen der *Analges*-soorten, zelfs bij die van KRAMER, Das Tierreich, v. 7, Sarcoptidae, 1899, wordt de tarsus III steeds als „Kralle” beschreven (sic!).

Analges corvinus Mégnin 1877.

De ♂♂ van deze soort wijken in zooverre van die van andere soorten af, dat aan hun derde pootpaar trochanter, femur, genu en tibia even dik zijn. Nu heb ik op *Coccothraustes* twee individuen gevonden, waarvan, evenals bij zoveel andere soorten, femur en tibia ballonachtig gezwollen zijn. — Zie over deze soort ook Ent. Ber. v. 4, n. 93, p. 344.

Dimorphus cubitalis Mégn. 1877?

GROS in Bull. Soc. Imp. Nat. Mosc. v. 18, 1845, p. 415, geeft een nauwkeurige beschrijving van een *Cellularia*-vorm (Hypopus) in de luchtzakken van *Gallus domesticus* L.

— Vermoedelijk behoort deze vorm tot *Dimorphus cubitalis* MÉGN. 1877.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

Aanteekeningen over Suctoria XXVIII.

Hystrihopsylla talpae (Curt.).

Bij een ♀ individu vond ik ook een tand aan den vrijen achterrand van het eerste tergiet. De tand is breeder dan de overige tanden.

Ceratophyllus gallinulae (Dale).

Een ♀ uit Burgst bij Breda (Dr. EVERTS), vermoedelijk uit rotte bladen.

Ceratophyllus gallinae (Schrank).

6 ♂ en 11 ♀ uit een nest (kastje) van *Parus major* L. Apeldoorn, A. E. KERKHOVEN.

Over den penis.

In de Ent. Ber., v. 2, n. 42, p. 253, Juli 1908, beschreef ik den penis als „een zeer lange dunne buis”, „de onderste spiraal”, „draadvormig”.

In de Ent. Ber., v. 4, n. 80, p. 129, Nov. 1914, gaf ik mijn verwondering erover te kennen, „dat anderen” na 1908 nog steeds „de uitdrukking „penis” gebruiken voor het geheele ingewikkelde toestel, dat de penis omgeeft, en dat dus eerder penisrek, „Penisgerüst”, genoemd moet worden”.

Mijne verwondering stijgt nog, nu ik daar toevallig ontdek, dat, dat reeds in 1871 W. H. FURLONGE in de Journ. Quek. Micr. Club, v. 2, de penis beschrijft als „a dark-coloured wire-like organ”, „one of the coiled rods or chitinous fibres”.

Rectificatie.

In mijne Lijst der tot 1 September 1914 in Nederland waargenomen Suctoria in Tijds. Ent. v. 58, 1915, p. 60—67 is de volgende drukfout alsnog te verbeteren: p. 82, r. 1 v. b. staat: *Mus decumanus*; lees: *Mus musculus*.

Arnhem.

A. C. OUDEMANS.

3)
1243 (4)